

**A plecat dintre noi un dascăl desăvârșit și un om special -
Prof. univ. dr. Vlad Artenie
(1936 -2020)**

**A perfect educator and a special person
departed from our midst –
PhD Professor Vlad Artenie
(1936 -2020)**

Doamne cum trece timpul! Parcă a fost ieri, deși au trecut de atunci cinci decenii. Un aspect dintr-un proiect de cercetare ne dădea bătăi de cap, mie și colegului Ion Băra, și cum ținea de domeniul biochimie, am căutat să-l rezolvăm în cadrul facultății pe care o absolvisem amândoi. Așa l-am cunoscut pe dr. Vlad Artenie, la ușa biroului căruia am bătut pentru a ne ajuta să ieșim din impas. Era vorba de pus la punct o metodă de dozare a alcaloizilor dintr-o plantă medicinală (*Vinca minor*), care făcea obiectul unui contract de cercetare de mare valoare, perfectat cu Întreprinderea de Antibiotice din Iași. Domnul Vlad Artenie avea cu vreo șapte ani mai mulți ca noi, dar se întorsese nu demult de la un doctorat trecut cu succes la Universitatea "M. V. Lomonosov" din Moscova, unde dobândise o bună experiență în ale biochimiei. După revenirea în țară, a avut o ascensiune didactică rapidă, astfel că după numai câțiva ani făcuse saltul de la asistent la conferențiar universitar în specialitatea Biochimie, Secția de Biologie a Universității "Al. I. Cuza" din Iași. S-a implicat cu multă pasiune, dăruire și tenacitate, cu un efort demn de toată lauda în promovarea Biochimiei, fiind ctitorul acestui domeniu în universitate și apoi al Secției de Biochimie în cadrul Facultății de Biologie. Era prima oară când îl întâlneam, dar am avut surpriza plăcută să descoperim un om extrem de amabil și jovial, deschis colaborărilor științifice, interesat să se

My God, how fast time flies by! It feels like only yesterday and yet it has been five decades. As one aspect of a research project had become annoying to myself and my colleague Ion Băra, we tried to have it solved at the faculty from which we had both graduated, given that it pertained to biochemistry. It was my chance to meet dr. Vlad Artenie, on whose door I knocked to find a solution to our problem. This referred to a dosing method for alkaloids from a medicinal plant (*Vinca minor*), which was essential to a highly valuable research contract with Iasi Antibiotics Company. Mr. Vlad Artenie was eight years older than us, but he had just returned from a successful doctoral programme conducted at "M. V. Lomonosov" University of Moscow, where he had acquired rich experience in biochemistry.

Upon his return home, he enjoyed a fast academic "ascent" from a professor's assistant position to that of associate professor in Biochemistry, within the Department of Biology of "Al. I. Cuza" University of Iași. He invested a lot of passion, dedication and tenacity, with a commendable effort in promoting Biochemistry, being the founder of this field at his university and, later, of the Biochemistry Department within the Faculty of Biology. The first time I met him, we had the pleasant surprise to discover an extremely kind and joyful man, open to scientific collaborations, interested in getting involved in other aspects of

implice și în alte aspecte ale biochimiei decât cele în care devenise specialist, un profesionist dornic să-și folosească expertiza în sprijinirea celor ce apelează la serviciile sale. Colaborarea noastră în cadrul aceluși proiect s-a finalizat inclusiv cu un articol științific publicat împreună într-o revistă de profil, dar a fost prilejul stabilirii unei legături personale trainice, care s-a transformat treptat într-o aleasă și durabilă prietenie. Cred că puține au fost după aceea vizitele mele, nu puține, întreprinse la universitatea ieșeană, fără a-i călca pragul biroului de lucru, pentru a discuta diverse probleme personale, de cercetare, didactice, a proiectelor și realizărilor fiecăruia dintre noi etc.

La numai cinci ani după acel prim contact, profesorul Vlad Arteni avea să fie numit în comisia de susținere a tezei mele de doctorat, condusă de profesorul Corneliu Zolyneak, lucrarea în cauză fiind din domeniul radiobiologiei, dar conținând și multe date de ordin biochimic. Celor doi li s-au alăturat alți doi profesori de la institutele agronomice din Iași (Ion Gologan) și București (Marin Neagu), specialiști în ameliorarea plantelor. Am nimerit însă într-o perioadă în care, pentru susținerea publică a tezei de doctorat, era necesară o aprobare de la partid, dar nu se precizase însă de la ce nivel al acestuia, o aberație greu de priceput astăzi, dar așa stăteau lucrurile pe atunci. Până s-a decis "organul" de decizie al partidului s-a scurs un an de zile, cu teza și toate referatele specialiștilor depuse la rectorat. Referatele membrilor comisiei erau foarte bune și apreciau munca și realizările mele, cu excepția celui întocmit de profesorul Neagu (aflat în prelungire de activitate) și prezentat ultimul, care se întindea pe nu mai puțin de 17 pagini și conținea o serie de observații critice. Cunoșteam conținutul acestui referat, ale cărui critici însă nu m-au afectat, pentru că eram conștient de valabilitatea rezultatei muncii mele. În plus, îndrumătorul științific îmi spusese să nu-mi fac griji, pentru că acesta era stilul de referate elaborate de prof. Neagu. Mă așteptam însă ca în ședința publică, după audierea comentariilor celorlalți colegi pe marginea tezei în discuție, acesta să se repleze cumva și să prezinte liber câteva aprecieri și concluzii (inclusiv critice) asupra lucrării, dar n-a fost să fie așa, ci a intrat în detalii care nu-și mai aveau rostul. Nefiind specialist în domeniul abordat în teză, profesorul Neagu îmi căutase practic nod în papură, multe din considerațiile sale fiind în contradicție evidentă cu ale celorlalți referenți. În final, a "reușit" să se contrazică chiar și pe sine,

biochemistry than those in which he had become a specialist, eager to use his expertise in supporting those who appealed to his services. Our collaboration on that project ended with a scientific article published together in a scientific journal; moreover, it was the occasion to establish a long-lasting personal relationship, which gradually turned into an esteemed and lasting friendship. Few were the times of the many visits to the University of Iași that I would fail to pay him a visit to his office, to discuss and share various personal issues, research, teaching, projects and achievements, etc.

Only five years after that first contact, Professor Vlad Arteni was appointed as member of the committee for my doctoral thesis defence, led by Professor Corneliu Zolyneak, given that the paper in question was in the field of radiobiology, but also contained many biochemical data. The two professors were joined by two other professors from the agronomic institutes in Iași (Ion Gologan) and Bucharest (Marin Neagu), both specialists in plant breeding. However, I found myself at a time when, for the public defence of the doctoral thesis, an approval from the communist party was required, without specifying from what level, an aberration difficult to understand today, but that's how things were at that time. It took a year for the party's "decision-making body" to grant that approval, with the thesis and all the reports of the specialists submitted to the rector's office. The reports of the members of the committee were very good and appreciated my work and achievements, except for the one submitted by Professor Neagu (in extension of activity), which covered no less than 17 pages and contained a series of critical remarks. I knew the content of this report, but its criticism did not affect me, because I was aware of the validity of the results of my work. In addition, the scientific advisor had told me not to worry, because this was the style of reports prepared by Prof. Neagu. However, I expected that, in the public meeting, after hearing the comments of the other colleagues on the thesis in question, he would somehow take a step back and present freely some appreciations and conclusions (including the critical ones) on the paper; it was only wishful thinking as he continued to dwell on pointless details. Not being himself a specialist in the field approached in my thesis, Professor Neagu had practically tried to find potential vulnerabilities, many of his considerations being in obvious contradiction with those of the other doctoral referees. In the end, he "managed" to

afirmând că prezentarea publică a tezei fusese mai elocventă decât teza în sine, o aberație și un non sens greu de înțeles, fiind de acord totuși cu conferirea titlului științific de doctor. Îmi aduc aminte, de parcă a fost ieri, nedumerirea, consternarea și chiar revolta profesorului Artenie, care nu pricepea de ce și de unde atâta lipsă de fair play, atâta adversitate gratuită a colegului său din comisie. A fost un moment care ne-a apropiat și mai mult. S-a purtat atunci cu mine ca un frate mai mare, sfătuindu-mă să nu iau în serios criticile neconstructive ale domnului Neagu și să-mi văd de calea mea, pentru că rezultatele pe care le obținusem în teză erau elocvente și valoroase (ele au făcut, de altfel, obiectul unei cărți publicate ulterior în Editura Academiei Române).

Vlad Artenie s-a născut la țară, în județul Suceava, cu câțiva ani înainte de a doua conflagrație mondială, într-o familie de agricultori. O perioadă grea din istoria țării, în care puțini tineri proveniți de la sate reușeau pe atunci să-și depășească condiția, să rupă cu tradiția și prin multă școală să ajungă specialiști de care țara avea mare nevoie. Înzestrat cu o minte ageră, sânguincios și ambițios fiind din fire, a parcurs treaptă cu treaptă greul urcuș - de la școala primară din satul Valea Glodului până la facultatea de chimie a universității ieșene, absolvită cu brio în 1959. Nu avea să-i uite niciodată pe toți cei ce au contribuit la formarea și împlinirea sa profesională, de la învățătorul din satul natal până la iluștrii profesori din timpul studenției. Un loc special ocupau în inima sa anii petrecuți și dascălii Liceului "Nicu Gane" din Fălticeni, amintirile legate de acea etapă a vieții copleșindu-l de emoție chiar și la vârsta senectuții. A fost un fiu devotat al Bucovinei, pe care a slujit-o și onorat-o cum s-a priceput mai bine și la care s-a întors ori de câte ori a simțit nevoia să se inspire și să capete forța pentru a răzbi în viață și în proiectele sale.

Absolvind facultatea cu rezultate remarcabile și având aptitudini certe pentru activitatea de cercetare științifică, a fost reținut la catedra de chimie organică a Universității "Al. I. Cuza" din Iași, specialitatea Biochimie. Suișul în profesie încă nu se încheiase. A urmat, așa cum am consemnat deja, cea mai dificilă treaptă a lui, cea a consacrării profesionale, etapă desăvârșită printr-un doctorat, urmat între 1963-1966 la cea mai prestigioasă universitate sovietică, "M. V. Lomonosov" din Moscova, sub conducerea acad. Serghei Severin, un mare biochimist al vremii.

contradict himself, stating that the public presentation of the thesis had been more eloquent than the thesis itself, an aberration and a nonsense difficult to understand; however, he finally agreed with my being granted the scientific title of doctor. I remember, as if it were yesterday, the perplexity, dismay and even revolt of Professor Artenie, who did not understand why so much lack of fair play, so much gratuitous adversity on the part of his colleague in the committee. It was a moment that brought us even closer. He then treated me as if I were a younger brother, advising me not to take Mr. Neagu's unconstructive criticisms seriously and to go my own way, because the results I had obtained in the thesis were eloquent and valuable (they made, by the way, the object of a book later published by the Romanian Academy Publishing House).

Vlad Artenie was born in the countryside, in Suceava County, a few years before the Second World War, in a family of farmers. A difficult period in the country's history, in which few young people from the villages managed to overcome their condition at that time, to break with tradition and through much study to become the specialists that the country needed. Endowed with an alert mind, diligent and ambitious by nature, he gradually undertook his ascent - from the primary school in Valea Glodului village to the Chemistry Faculty of the University of Iași, graduated brilliantly in 1959. He would never forget all those who contributed to his training and professional fulfilment, from the master in his native village to the illustrious professors during his academic studies. The teachers of "Nicu Gane" High School from Fălticeni held a special place in his heart, together with the memories related to that stage of life which fondly overwhelmed him even at an old age. He was a devoted son of Bukovina, whom he served and honoured as best he could and to which he returned whenever he felt the urge to get inspired and gain the strength to break through in his life and projects.

Upon graduating from the faculty with remarkable results and having certain skills for the scientific research activity, he was retained at the Department of Organic Chemistry of "Al. I. Cuza" University from Iași, Biochemistry specialty. The peak of his career was yet to come. He followed, as we have already noted, his most difficult step, that of professional consecration, a stage completed by a doctorate, followed between 1963-1966 at the most prestigious Soviet university, "M.V. Lomonosov" University from Moscow, led by by

Revenit în țară se dedică trup și suflet Biochimiei, căutând s-o dezvolte continuu, să-i asigure un viitor cert, să-i creeze o baza umană și materială capabile să asigure nu doar instruirea studenților în acest domeniu, ci și abordarea unor aspecte tot mai complexe de cercetare în cadrul colaborării cu alți specialiști sau al unor contracte de cercetare perfectate cu diverși beneficiari. Printr-o muncă neobosită și bine făcută, devine în scurt timp un specialist reputat în ale Biochimiei, cunoscut și apreciat nu numai în țară, ci și în străinătate, promovat în diverse comisii de specialitate din centrul universitar Iași și la nivel național. Profesorul Artenie a trudit întreaga lui viață pe altarul Biochimiei, disciplină care în ultimii 50 de ani a devenit o adevărată vedetă printre științele biologice.

Despre activitatea și opera marelui dispărut au scris cu diverse ocazii și alți colegi, aspecte din biografia sa au fost de asemenea consemnate într-o serie de publicații naționale și internaționale. Recent (în 2016) a făcut-o în detaliu academicianul Constantin Toma, așa încât nu-mi rămâne decât să prezint sintetic unele din realizările de marcă ale profesorului Vlad Artenie. Aria preocupărilor sale în domeniul biochimiei a cuprins o paletă largă: de la enzimologie și biochimia proteinelor, la biochimie clinică și biochimia diverselor tipuri de organisme (vegetale, animale, microorganisme). Activitatea științifică s-a concretizat în publicarea a peste 250 de articole originale in extenso în reviste de profil din țară și din străinătate. La acestea se adaugă alte cca 130 de lucrări sub formă de rezumat apărute în volume ale unor manifestări științifice naționale și internaționale, 9 brevete de invenție, articole din istoria biologiei și chimiei, numeroase recenzii. Ca cercetător, a fost un apărător fervent al probității științifice, un dușman declarat împotriva celor tentați să măsluiască date științifice. A făcut parte din colectivele de redacție ale unor reviste de profil din țară, iar împreună cu profesorul Ion Băra, au fondat (în 1999) seria de "*Genetică și Biologie Moleculară*" (GBM) a Analelor Universității "Al. I. Cuza" din Iași, fiind apoi redactorul șef al acesteia. Timp de 10 ani (între 1995 și 2004), împreună cu profesorul Jean Montreuil de la Universitatea de Științe și Tehnologii din Lille (Franța) au organizat "Școala de vară franco-română de Biochimie" în cadrul Universității "Al. I. Cuza" din Iași, activitate care s-a bucurat de mare audiență din partea celor interesați în acest domeniu al științei. Efortul

academician Sergey Severin, a great biochemist of the time. Returning to the country, he dedicated himself entirely to Biochemistry, seeking to continuously develop it, to ensure a certain future, to create a human and material base capable of ensuring not only the training of students in this field, but also approaching more and more research aspects in collaboration with other specialists or in research contracts with various beneficiaries. Through a tireless and well-done work, he soon became a renowned specialist in Biochemistry, appreciated not only in the country but also abroad, promoted in various specialised boards in the university centre of Iasi and nationally. Professor Artenie has worked all his life on the altar of Biochemistry, a discipline that, in the last 50 years, has become a real star among the biological sciences.

Other colleagues also wrote about his activity and work on various occasions, aspects of his biography have also been outlined in a number of national and international publications. Academician Constantin Toma has recently (in 2016) done it minutely, so I can only briefly present some of the greatest achievements of Professor Vlad Artenie. His area of concern in the field of biochemistry covered a wide range: from enzymology and protein biochemistry, to clinical biochemistry and biochemistry of various types of organisms (plants, animals, microorganisms). The scientific activity resulted in the publication of over 250 original articles in extenso in specialised journals in the country and abroad. To these are added about 130 papers in the form of abstracts published in volumes of national and international scientific events, 9 patents, articles in the history of biology and chemistry and numerous reviews. As a researcher, he was an ardent defender of scientific probity and an outspoken enemy against those tempted to forge scientific data.

He was a member of the editorial board of some specialised magazines in the country, and together with Professor Ion Băra, founded (in 1999) the Series of "Genetics and Molecular Biology" (GBM) of the Annals of "Al. I. Cuza" University from Iași, being its editor-in-chief. For 10 years (between 1995 and 2004), together with Professor Jean Montreuil from the University of Science and Technology in Lille (France) organized the "Franco-Romanian Summer School of Biochemistry" at "Al. I. Cuza" University from Iași, an activity that enjoyed a large audience from those

susținut și activitatea prodigioasă a profesorului Artenie pe tărâmul cercetării științifice a fost recunoscută printr-o serie de premii de mare valoare: pentru una din lucrările publicate a primit în 1977 Premiul "Emanoil Teodorescu" al Academiei Române, iar Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS) i-a acordat în 2011 prestigiosul premiu "Opera Omnia". A fost, de altfel, expert al acestui forum național, iar în cadrul universității ieșene a exercitat funcția de Director al "Centrului de biochimie și genetică a celulelor vegetale și microbiene".

Profesorul Vlad Artenie a fost însă și un dascăl minunat, înzestrat cu mult har didactic, cu o ținută academică impecabilă. Prelegerile lui se bucurau de mare audiență din partea studenților, masteranzilor și doctoranzilor, impresionând prin capacitate de sinteză, rigoare, logică, stil și manieră de prezentare. Nu mică mi-a fost mirarea, în urmă cu vreo zece ani, când două dintre colegele mai tinere ale profesorului mi-au mărturisit că participau din în când cu interes și mare plăcere la unele din cursurile susținute de el, pentru că le inspirau, pentru că aveau încă de învățat de la el. Câți dintre dascălii din învățământul superior dintotdeauna și de astăzi se pot lăuda cu o audiență atât de selectă?! A fost preocupat permanent să pună la dispoziția "învățăceilor" un număr mare (13) de manuale și caiete de lucrări practice, care au jucat un rol important în instruirea studenților de toate gradele, mai ales înainte de 1990, când acest aspect în universități era unul deficitar. De-a lungul activității didactice de peste 50 de ani a coordonat realizarea a peste 300 de lucrări de licență, disertație și de obținere a gradului I în învățământul preuniversitar. A fost promovat la o vârstă tânără (46 de ani) conducător de doctorat, într-o perioadă în care nu era ușor să obții acest statut. În această calitate a ghidat, timp de cca trei decenii, activitatea unui număr impresionant (67) de specialiști (biologi, biochimisti, medici) în obținerea titlului de doctor în știință. L-am găsit adesea la lucru în laboratoarele Departamentului de Biochimie alături de doctoranzii săi, participând efectiv la rezolvarea unor aspecte de cercetare ale acestora.

Am avut onoarea ca după 1999 să fiu conducător de doctorat la Facultatea de Biologie a Universității "Al. I. Cuza" și să desfășor la început această activitate chiar în catedra condusă pe atunci de profesorul Vlad Artenie. Am fost cucerit de atmosfera destinsă și constructivă care domnea pe

interested in this field of science. The sustained effort and prodigious activity of Professor Artenie in the field of scientific research was recognised by a series of valuable awards: for one of the works published in 1977 he received "Emanoil Teodorescu" Award of the Romanian Academy, while the National Council of Scientific Research in Higher Education (CNCSIS) granted him the prestigious "Opera Omnia" Award in 2011. He was, in fact, an expert of this national forum, and within the University of Iași he served as Director of the "Centre for Biochemistry and Genetics of Plant and Microbial Cells".

Professor Vlad Artenie was also a wonderful teacher, endowed with huge didactic talent and an impeccable academic attire. His lectures enjoyed a large audience from students, master's degree and doctoral students, impressing with their ability to synthesize, rigour, logic, style and manner of presentation. I was not really surprised, about ten years ago, when two of the professor's younger colleagues confessed to me that they participated from time to time, with interest and great pleasure, in some of the courses he taught, because they inspired them, because they still had to learn from him. How many of the higher education teachers can boast these days about such a select audience?! He was constantly concerned with making available to "learners" a large number (13) of textbooks and practical workbooks, which played an important role in training students at all levels, especially before 1990, when this aspect in universities was a deficient one. Throughout his teaching activity for over 50 years, he coordinated the elaboration of over 300 bachelor's, dissertation and first degree works in pre-university education. He was promoted to a doctoral supervisor position at a young age (46 years old), at a time when it was not easy to obtain this status. In this capacity, he guided, for about three decades, the activity of an impressive number (67) of specialists (biologists, biochemists, doctors) in obtaining the title of doctor of science. I often found him working in the laboratories of the Department of Biochemistry with his PhD students, effectively participating in solving some of their research issues.

I had the honour to be a doctoral supervisor at the Faculty of Biology of "Al. I. Cuza" University and to conduct this activity after 1999 exactly in the department led at that time by Professor Vlad Artenie. I was captivated by the relaxed and constructive atmosphere that prevailed

atunci între colegi, de spiritul critic în care se desfășurau ședințele de catedră în care erau prezentate referatele științifice ale doctoranzilor și în care se spuneau lucrurilor pe nume fără nici o rețineră și supărare. Fiind profesor titular la altă universitate, în semn de respect pentru colegii de la Iași, le-am cerut doctoranzilor mei să manifeste o grijă specială nu doar pentru conținutul, ci și pentru aspectul referatelor științifice prezentate, solicitându-le inclusiv broșarea acestora. Am apreciat receptivitatea profesorului Artenie, căruia i-a plăcut inițiativa mea și le-a cerut tuturor doctoranzilor din Catedra de Genetică, biochimie și microbiologie, pe care o coordona, să urmeze acest exemplu. Un fapt, altminteri mărunț, dar edificator în privința felului său de a fi și acționa, a lipsei de orgolii mărunte, de prejudecăți. De altfel, oricând s-au ivit probleme de cercetare în care D-Sa, sau eu, eram mai avizați să ne exprimăm o opinie, am făcut-o fără rețineră, cu respectul cuvenit pentru competența în domeniul acoperit de fiecare dintre noi. Am fost cooptat ca referent în comisiile unor doctorate conduse de D-Sa și invers și întotdeauna am respectat rigorile impuse de acest statut, iar momentelor de susținere publică a doctoratelor le-am acordat împreună încărcătura potrivită, considerându-le prilejuri de adevărată sărbătoare nu doar pentru tinerii în cauză, ci și pentru noi, îndrumătorii lor. Activitatea didactică de mare calitate a profesorului Vlad Artenie nu putea trece neobservată, primind recunoaștere în 1988 prin acordarea de către Ministerul Învățământului a titlului de "*conferențiar evidențiat*", iar în 2007 a titlului de "*profesor emerit*" de către Senatul Universității "Al. I. Cuza" din Iași.

Profesorul Artenie a fost însă și un manager iscusit și neobosit. S-a dedicat cu totul propășirii domeniului său de lucru, contribuind totodată la bunul mers al treburilor în cadrul facultății. De-a lungul activității sale, dar mai ales după 1990, a exercitat rând pe rând diverse funcții în cadrul facultății: secretar științific al consiliului profesoral, șef de catedră, director al unui centru de cercetări. La nivel național, între 1994 și 2000, a fost cooptat în Consiliul Național de Evaluare și Acreditare Academică (CNEAA), organism de mare răspundere în organizarea învățământului superior din România. Să croiești o specializare nouă și un centru de cercetări pe profil în cadrul facultății, dar și o revistă în care să valorifici rezultate din domeniul Biochimiei, trebuie să recunoaștem că nu este o misiune ușoară. Or,

at the time among colleagues, by the critical spirit in which the chair meetings were held, in which the scientific papers of the doctoral students were presented and in which things were discussed openly, without any restraint and annoyance. Being a tenured professor at another university, as a sign of respect for my colleagues from Iași, I asked my PhD students to show special care not only to the content, but also to the aspect of the scientific papers presented, including their cover binding style. I appreciated the receptivity of Professor Artenie, who liked my initiative and asked all PhD students in the Department of Genetics, Biochemistry and Microbiology, whom he coordinated, to follow this example. This is a fact, otherwise insignificant, but revealing in terms of his way of being and acting, of his lack of petty pride and prejudice. In fact, whenever research problems arose in areas in which he or I were more inclined to express an opinion, we did so without restraint, with due respect for the competence in the field covered by each of us. I was appointed as a referent in the committees of some doctorates supervised by him and vice versa and I always respected the rigours imposed by this position, while the PhD public defences were treated by both of us with due consideration as occasions of true celebration not only for the young people in question, but also for us, their mentors. The high-quality teaching activity of Professor Vlad Artenie could not go unnoticed, which contributed to his receiving recognition from the Ministry of Education with the title of "highlighted associate professor" (1988), and from the Senate of "Al. I. Cuza" University from Iași which awarded him the title of "professor emeritus" (2007).

Professor Artenie was also a skilled and tireless manager. He dedicated himself entirely to the advancement of his field of work, while also contributing to the smooth running of affairs within the faculty. During his activity, but especially after 1990, he detained various managerial positions in the faculty: scientific secretary of the teaching council, head of department, director of a research centre. At national level, between 1994 and 2000, he was a member of the National Council for Academic Evaluation and Accreditation, a body of great responsibility in organising higher education in Romania. Tailoring a new specialisation and a research centre within the faculty, as well as founding a journal in which to capitalise on results in the field of Biochemistry was no easy mission.

profesorul Artenie s-a străduit și a reușit să pună în operă toate aceste proiecte îndrăznețe. Cu un moment dificil, traversat însă cu brio, a fost confruntat la începutul anilor 1990, când a trebuit să mute cu totul activitatea grupului său de lucru dintr-o clădire în alta a universității, să reorganizeze și să amenajeze corespunzător laboratoarele didactice și de cercetare științifică în alte condiții. A făcut-o fără șovăială, conștient de misiunea sa de lider al domeniului, cu mult spirit de răspundere și un efort greu de imaginat și evaluat, secondat de toți colegii din catedră.

Mai presus de toate meritele sale profesionale și organizatorice, de realizările în știință și în munca de formare a multe generații de specialiști în domeniul Biochimiei, rămâne OMUL Vlad Artenie, de la care oricare dintre noi avea ce învăța: cum să-ți duci la îndeplinire proiectele fără să lezezi pe nimeni, cum să-ți atragi adepți fără să determini tensiuni, cum să acționezi ca să ai în jurul tău liniște creatoare și concordie, cum să-i respecti pe alții ca să fii tu însuși respectat, cum să satisfaci orgoliile și interesele uneori divergente ale colaboratorilor fără să renunți la principii etc. Am cunoscut mulți oameni în viața mea, dar pentru mine Vlad Artenie rămâne unicat, o pildă de echilibru, blândete, amabilitate, înțelepciune, modestie, onestitate, generozitate, o anumită cuminenție, solitudine, spirit de sacrificiu, un adevărat model uman. Într-o lume atât de răvășită precum e cea a zilelor noastre, oameni clădiți pe tiparul său se întâlnesc tot mai rar. Fericiți cei ce au avut acest privilegiu în viața lor!

Nu credeam să ajung să vorbesc la trecut despre bunul meu coleg și prieten Vlad Artenie, dar uite că destinul așa a decis. E o misiune de care consimt să mă achit cu emoție, cu o anumită sfială și delicatețe, ca să nu-i tulbur somnul etern. E trist și greu de suportat momente precum acesta, când te despați de oameni dragi, de oameni cu care ai împărțit bune și rele timp de decenii în șir! Profesorul Vlad Artenie a plecat dintre noi conștient că și-a făcut pe deplin datoria, dar și cu o anumită amărăciune, pentru că nu toți cei pe care îi ajutase să-i fie alături la catedră s-au dovedit demni de o asemenea încredere. Într-un mesaj din vara lui 2017, îmi scria: *"Mesajul dumneavoastră a avut darul de a mă încânta, ca întotdeauna. Vă mulțumesc pentru bucuria pe care mi-ați făcut-o. Știu s-o apreciez, fiind convins că totul pornește din inimă și nu este de complzență, cum am bafta să beneficiaz pe aici de la unii care, chipurile, tare mă*

However, Professor Artenie worked hard and managed to implement all these bold projects. He faced a difficult time, but went through it brilliantly, in the early 1990s, when he had to completely move the activity of his working group from one university building to another, reorganise and arrange the teaching and scientific research laboratories accordingly in other conditions. He did it without hesitation, aware of his mission as a leader in the field, with a lot of responsibility and an effort difficult to imagine and evaluate, seconded by all colleagues in the department.

On top of all his professional and organisational merits, the achievements in science and the training of many generations of specialists in the field of Biochemistry, there remains the MAN Vlad Artenie, from whom each of us had something to learn: how to conduct projects without harming anyone, how to attract followers without causing tension, how to act to have creative peace and harmony around you, how to respect others to be respected yourself, how to satisfy pride and the sometimes divergent interests of collaborators without renouncing our principles, etc. I have known many people in my life, but for me, Vlad Artenie remains unique, an example of balance, gentleness, kindness, wisdom, modesty, honesty, generosity, a certain kindness, solicitude, spirit of sacrifice, a true human model. In a world as tumultuous as it is today, people built on his pattern are becoming less and less common. Blessed are those who have had this privilege in their lives!

I never thought I would get to talk about my good colleague and friend Vlad Artenie using past tense, but destiny decided so. It is a mission that I agree to fulfill with emotion, with a certain shyness and delicacy, so as not to disturb his eternal sleep. It is sad and hard to bear moments like this, when you part with your beloved ones, with people who were there for you for better or for worse for whole decades! Professor Vlad Artenie left us being aware that he had done his duty fully, but also with a certain bitterness, because not all those whom he had helped at the department proved worthy of such trust. In a message from the summer of 2017, he wrote to me: *"Your message had the gift of delighting me, as always. Thank you for the joy you have given me. I know how to appreciate it, being convinced that everything starts from the heart and is not an act of complacency, from which I am lucky to benefit with some who, apparently, still love me very much."* In recent years, the professor spent a

mai iubesc." În ultimii ani profesorul petrecea o mare parte din sezonul favorabil la țară, la casa părintească, locul de care nu te poți despărți cu adevărat niciodată, care te atrage ca un magnet. Se simțea acolo în elementul său, pentru că acasă rămâne întotdeauna locul și casa în care te-ai născut, se bucura de ceea ce-i oferea acel loc binecuvântat, precum un bun gospodar care se îngrijește de toate, inclusiv de animalele din ogradă. Iată cum îmi relata, în același mesaj, întâlnirea cu "paznicul" permanent al casei: "... am fost la Suceava, la casa părintească, care acum îi aparține surorii mele. Între alte treburile, am construit și o cușcă pentru o feblețe de câine, de fapt este o ea și o cheamă Leila. Eu o iubesc mult pentru că dă semnalul când ajung la poarta curții în care se zbenguie. Apoi, mă provoacă la joacă, parcă ar fi un copil mic." Câtă tandrețe în aceste câteva rânduri!

Odată cu încheierea în 2015 a activității mele ca îndrumător de doctorate la Iași m-am văzut mai rar cu profesorul Artenie, dar am fost mereu în contact prin intermediul telefonului. Spre sfârșitul anului trecut am aflat de la dumnealui că a suferit o operație și că nu se simte prea bine după efectuarea ei, dar ulterior lucrurile păreau să meargă într-o direcție bună, astfel încât mi-am permis să-i trimit spre publicare în Anale, Secțiunea JEMB ("Journal of Experimental and Molecular Biology", titlul schimbat în 2018 al seriei GBM), două materiale: un omagiu postum adus universitarului Gabriel Corneanu (plecat dintre noi anul trecut), și o recenzie a cărții lui Siddhartha Mukherjee "*The Gene: An Intimate History*" (tradusă și la noi în 2018). Pe la jumătatea lui februarie am primit un mesaj prin e-mail de la domnul profesor, în care îmi transmitea printre altele: "Azi, după amiază (15.02.2020, n.a.), m-am delectat cu cele două materiale pe care mi le-ai trimis pentru JEMB. Mi-a făcut o mare plăcere să aflu mai întâi lucruri neștiute de mine despre distinsul coleg Gabriel Corneanu. Apoi, mi s-a părut foarte interesantă cartea pe care o prezentați în recenzie..... În încheiere, vreau să vă spun că am rămas încântat de felul cum creionați portretul domnului Corneanu. De asemenea recenzia cărții este redactată de un talentat scriitor. Felicitări pentru ambele prezentări!" Avea să fie acesta ultimul mesaj scris primit de la el și o nouă dovadă a prieteniei sincere ce ne lega de cinci decenii, a faptului că nu avea o problemă să recunoască meritele celui de alături. Am continuat să ținem

large part of warm season in the countryside, at his parents' house, the place one can never really part with, as it attracts us like a magnet. He felt more at ease there, as the place and the house where we were born always remain our home; he enjoyed what that blessed place offered him, like a good housekeeper who takes care of everything, including the animals in the yard. This is how he described to me, in the same message, the meeting with the permanent "guardian" of the house: "*I went to Suceava, to my parents' house, which now belongs to my sister. Among other things, I built a cage for a favourite dog, in fact it is a female dog and her name is Leila. I love her a lot because she signals when I get to the gate of the courtyard where she is frolicking. Then she challenges me to play, as if she were a small child.*" What tenderness in these few lines!

With the end of my activity as a doctoral supervisor in Iași in 2015, I rarely saw Professor Artenie, but I was always in contact by phone. Towards the end of last year I found out from him that he had undergone an operation and that he was not feeling well after it, but then things seemed to be going in the right direction, so I took the liberty to send him for publication in *Annals*, JEMB Section ("Journal of Experimental and Molecular Biology", the title changed in 2018 of the GBM series), two materials: a posthumous tribute to the academic Gabriel Corneanu (who left us last year), and a review of Siddhartha Mukherjee's book "*The Gene: An Intimate History*" (translated in 2018). Around mid-February, I received an e-mail message from the professor, in which he wrote to me, among other things: "*Today, in the afternoon (15.02.2020), I enjoyed the two materials you sent me for JEMB. It gave me great pleasure to first find out things I did not know about my distinguished colleague Gabriel Corneanu. Then, I found the book you presented in the review very interesting.... In conclusion, I want to tell you that I was delighted with the way you draw the portrait of Mr. Corneanu. The book review is also written by a talented writer. Congratulations on both presentations!*"

This would be the last written message I received from him and new evidence of the sincere friendship that bound us for five decades, of the fact that he had no problem recognizing the merits of his kin. We kept in touch by phone. The last time I called him was immediately after overcoming the state of emergency (May 17, I think) imposed by

legătura telefonic. Ultima dată l-am sunat imediat după depășirea stării de urgență (pe 17 mai, cred) impusă de pandemia provocată de Covid-19 să văd cum se mai simte și cum s-a descurcat în cele două luni de izolare la domiciliu. Am fost bucuros să aflu că se simțea mult mai bine și urma să treacă din când în când pe la facultate pentru a urgenta apariția primului număr din acest an al JEBM. Nu-mi imaginam atunci că sfârșitul acestui adevărat "om între oameni" era atât de aproape și că în curând mă voi despărți de el pentru totdeauna și-i voi omagia personalitatea, așa cum o făcusem cu câteva luni înainte pentru profesorul Corneanu.

Prin dispariția profesorului Vlad Artenie, Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași pierde pe unul dintre cei mai devotați și pricepuți dascăli și cercetători pe care i-a avut în ultima vreme, un om de mare calitate, care s-a străduit întreaga lui viață profesională să fie la înălțime, să contribuie cu toată energia de care a dispus la dezvoltarea domeniului său de lucru - Biochimia, la formarea unui număr impresionant de specialiști în acest domeniu. Tuturor celor ce l-am cunoscut, colegi și prieteni, ne va lipsi Omul Vlad Artenie, bun la toate, plin de bunăvoință și solicitudine, principal, iubitor de oameni și pasionat de meseria lui. Ne-om aminti mereu de aici înainte figura distinsă și luminoasă a acestui om special, chipul lui blând, cald și prietenos, omul modest și onest care nu a uitat nici un moment de unde a plecat și unde a ajuns. Fie ca Bunul Dumnezeu să-i rezerve acolo unde a plecat un loc pe măsura firii sale și zestrei pe care ne-a lăsat-o!

the pandemic caused by Covid-19 to see how he feels and how he managed the two months of isolation at home. I was glad to find out that she was feeling much better and intend to visit the faculty from time to time to speed up the release of this year's first issue of JEBM. I did not imagine then that the end of this true "man among men" was so near and that I would soon part with him forever and I would pay homage to his personality, as I had done a few months before for Professor Corneanu.

With the disappearance of Professor Vlad Artenie, "Al. I. Cuza" University from Iași loses one of the most devoted and skilled teachers and researchers he has had lately, a man of great quality, who has strived his entire professional life to contribute with all his energy to the development of his field of work – Biochemistry – and to the training of an impressive number of specialists in this field. All those who knew him, colleagues and friends, will miss the Man Vlad Artenie, good at everything, full of goodwill and solicitude, a lover of people and a principled man passionate about his profession. We will always remember from now on the distinguished and bright figure of this special man, his gentle, warm and friendly face, the modest and honest man who never forgot where his life began and where it reached. May God reserve him where he left a place worthy of his good nature and his heritage left to us!

6.07.2020

Prof. univ. dr. Gogu Ghiorghe

